

planken van de boekenkamer. Dan het uthalen van een dier folianten; de heusche inspanning, die daarvoor noodig is, vormt een deel der ceremonie, dat de ware liefhebber niet zal willen missen. Het plat ligt nu voor hem, met die zoo bijzondere, teer grijsgele tint, die de tijd aan perkament weet te verleenen. Even verwijft de hand, die den band zal openslaan, op de gestempelde, vergulde ornamenten.

Nog eenige voorhoven staan den bezoeker te doorschrijden eer hij tot den eigenlijken inhoud doordringt. Het gegraveerde vóórblad van deel I, waar de aardrijkskunde op een zegewagen, vergezeld van de vijf werelddeelen, is voorgesteld; de eigenlijke titel: 'J. Blaeus Grooten Atlas, oft wereltbeschrijving, in welcke 't aerdrijck, de zee en hemel wort verতোont en beschreven'; de voorrede 'aen den Leser'; Vondels gedicht: 'De werelt is wel schoon, en waerdich om 't aenschouwen, maer 't reysen heeft wat in, de kosten vallen swaer. . . - O reys-gesinde geest, gij kunt die moeyte sparen, en sien op dit tafreel de werelt, groot en ruym, beschreven en gemaelt in kort bestek van blaeren; soo draeyt de schrandre konst den aerd-kloot op haer duym.'

Dan het binnenste. Niemand zal een negen- of elfdeeling werk als dit van het eerste tot het laatste blad doorloopen; men kiest het deel, waartoe men zich in 't bijzonder aangetrokken voelt, om het nader te bezien, en - er terstond door geboeid te worden.

Breed en statig doen zich de tekst-pagina's voor; de kloeke, zorgvuldig verdeelde tekstkolommen afgewisseld met sierletters en culs-de-lampe. Uitstekend doen deze, doorgaans zuiver wit-zwarte bladzijden het tuschen den kleurenrijkdom der kaarten. Als ongekleurde kopergravures ziet men Blaue's kaarten zelden; althans van den grooten atlas zijn welhaast alle exemplaren opgekleurd, voor het meerendeel in het atelier van den uitgever. Met een zorg en een smaak, die geen gering aandeel in de reputatie van Blaeu's uitgeverij heeft gehad. In elk opzicht trouwens is de technische uitvoering superieur: het drukwerk (in den bloeitijd had J. Blaeu 9 boekdruk- en 3 plaatdrukpersen in bedrijf), de gravure, het bindwerk. Het hoort in de sfeer van de Amsterdamsche grachtenhuizen, van het Amsterdamsche stadhuis bovenal, waaraan het materiaal niet goed genoeg, de bewerking niet kunstvaardig genoeg kon zijn; het past als luxe-uitgave in de handen van vorsten, voor wie het soms als geschenk diende, of van Michiel de Ruyter, die van de Staten van Zeeland een exemplaar ontving. Het voegt zich als prachtwerk in de collectie van welgestelde verzamelaars en liefhebbers, die aan de verluchting en verrijking van de serie soms nog kapitalen ten koste legden, getuigen het beroemde Weenske exemplaar of dat van het Museum Meermanno-Westreenianum.

Zulke pracht-atlassen en andere monumentale uitgaven op aardrijks-